KULTUR STYRELSEN

DR
Emil Holms Kanal 20
0999 København C

Att: DR Jura, Politik & Strategi

Radio- og tv-nævnet

5. maj 2014

Sagsnr. 2014-000836

Louise Nygaard Andersen
Fuldmægtig, cand.jur.

lna@kulturstyrelsen.dk
Direkte tlf.: 33 73 33 51

Klage over ulovlig sponsorering af programmet "Hele Svineriet" vist på DR2.

Knud Haugmark har ved e-mail af 12. januar 2014 klaget til Radio- og tv-nævnet over ulovlig sponsorering af programmet "Hele Svineriet" vist på DR2 den 16. november 2013.

Klager anfører, at programmet "Hele Svineriet" fremstår som udarbejdet af DR på journalistiske vilkår, men at det i virkeligheden er sponsoreret af interesseorganisationen Landbrug og Fødevarer.

Klager er af den opfattelse, at DR har ladet sig købe til at bringe et parts-indlæg fra Landbrug og Fødevarer samt Danske Svineproducenter.

Beskrivelse
DR har som bilag til høringssvar af 6. februar 2014 vedlagt en optagelse af det påklagede program. Programmet har en samlet varighed af ca. 1 time og 7 minutter inkl. rulletekster.

Programmet er centreret omkring de to hovedpersoner, kokken Thomas Rode og direktør Søren Gades rejse rundt i Jylland, hvor de bl.a. besøger forskellige svinelandbrug. Herudover indgår der indslag om forskellige emner relateret til grisen, herunder grise som forsøgsdyr, pistolskud på gelatineblok og en designers værk om produkter, der indeholder dele fra grisen.

Programmet indledes med forskellige klip af bl.a. levende grise udenfor på marken og indenfor i staldene, døde grise på slagterierne, statsministeren med en babygris i armene, grise i narkose på et operationsbord, imens introspeaket lyder:

"Grisen er en del af danskernes sprog og kultur, og som landbrugsdyr har det i tusindvis af år boet tæt sammen med os som en øffende kødreserve – klar til at blive slagtet, når vi savner flæsk og koteletter på tallerkenen.

Vores nære forhold til grisen slutter ikke med frikadeller og spareribs. Svinet er også en samfundsstøtte, der skaber arbejdspladser, eksportindtægter og står til rådighed, når vi har brug for et forsøgsdyr, der ligner os selv ganske meget. Er der noget, som vi danskere er rigtig gode til, så er det at producere svin: Hele 29 millioner smågrise fødes hvert år i landets svinestalde, og hvis der var VM i svineproduktion, så var Danmark i finalen hvert år. Det giver penge i kassen, kød på bordet og resten af grisen bruger vi til alt muligt andet.

Danmark er et griseland, hvor der bliver hørt efter, når statsministeren har en holdning til frikadeller i børnehaverne. Alligevel synes mange, at produktionen stinker, og at vi burde slippe grisen fri i den natur, hvor den kommer fra. Velkommen til en aften, hvor vi serverer grisen med "Hele Svineriet".

I næste klip præsenteres og interviewes den ene hovedperson, Thomas Rode. Interviewet foregår i køkkenet på hans arbejdsplads, restaurant Kong Hans' Kælder, hvor der bl.a. tales om stenalderkost, tilberedning af svinekød og det faktum, at kødets smag bliver bedre, hvis grisen får naturligt foder.

Dernæst præsenteres programmets anden hovedperson, direktør Søren Gade, med ordene:

"Den danske svineproduktion forsvares af den tidligere forsvarsminister, Søren Gade, der i dag er administrerende direktør i interesseorganisationen "Landbrug og Fødevarer".

Søren Gade interviewes på sin arbejdsplads, hvor han fremlægger sine synspunkter om de gode aspekter ved den danske svineproduktion, herunder den høje grad af fødevaresikkerhed, dyrevelfærd, det positive indtryk af dansk produktion, der er i udlandet m.v. Herefter forholder han sig til det negative indtryk af produktionen, der findes i den danske befolkning.

De to hovedpersoner mødes kort foran en pølsevogn ved Vesterport station i København. Her diskuterer de kort, hvad der skal ske i det videre program, og hvad deres forventninger er. Herefter kører de til byen Kloster i Vestjylland i en bil med en pølsevogn bagpå.

I Kloster besøger de et konventionelt svinelandbrug, hvor de bliver guidet rundt i staldene, mens landmanden fortæller om grisenes forhold, herunder antallet af grise, pladsforhold, inseminering samt hvilket foder, de får.

Dernæst tager hovedpersonerne til Skjern, hvor de fra den medbragte pølsevogn serverer pølser med ketchup, remoulade og brød til lokale borgere.

Borgerne bliver samtidig spurgt om deres forhold og tanker omkring pølser.

Hovedpersonerne tager derefter til Skjern Å, hvor landbrugs- kontra miljøinteresser diskuteres. I den forbindelse besøger de tillige en landmand, der udnytter sin gylle på miljørigtig vis til produktion af biogas.

Herefter kommer et indslag om bogen "Pig 05049", skrevet af en hollandsk designer, som bliver interviewet. Bogen indeholder billeder af 185 forskellige produkter, der alle indeholder dele fra grisen, f.eks. malerpensler, tyggegummi, sæbe og vingummi.

Hovedpersonerne skilles, og næste indslag følger Søren Gades besøg i en jagtbutik, hvor han bl.a. skyder med en pistol på en gelatineblok. At skyde på gelatineblokke bruges af bl.a. jægere og Forsvaret, fordi man herigennem kan se og måle virkningen af et projektil.

Næste indslag følger Thomas Rode, der besøger et økologisk svinelandbrug, hvor landmanden fortæller om de økologiske grises forhold, herunder hvilket foder de får, hvorfor de skal have en ring i trynen, hvor meget de får lov at gå ude på marken m.v.

Herefter kommer et indslag om de mennesker, der af den ene eller anden grund ikke spiser svinekød. Først interviewes en professor om de religiøse årsager til ikke at ville indtage svinekød. Dernæst interviewes en vegetar.

Næstsidste indslag omhandler grise, der bruges som forsøgsdyr, både i forbindelse med lægemiddeludvikling, forskning og som operationstræning for kirurger. I den forbindelse interviewes en professor fra Skejby Sygehus om bl.a. grisens anatomi, der på visse punkter ligner menneskets.

Til sidst samles hovedpersonerne igen og besøger en herregård ved Struer, der ud over traditionelt svinelandbrug tillige producerer såkaldte "velfærdsgrise". Landmanden fortæller om velfærdsgrisenes forhold, herunder at de hele livet kan gå frit ud og ind imellem stalden og en frugtplantage. I herregårdens køkken tilbereder hovedpersonerne svinekoteletter af kød fra de tre forskellige former for svinelandbrug, som er blevet besøgt i programmet. Maden indtages i selskab med herregårdens ejere, mens bl.a. oplevelser fra programmet og de forskellige produktionsformer diskuteres.

Programmet afsluttes med rulletekster, der bl.a. oplyser, at programmet er produceret for DR af produktionsselskabet Complot.

Høringssvar
DR har i første høringssvar af 6. februar 2013 oplyst, at programmet ikke er sponsoreret, hverken af Landbrug og Fødevarer eller af andre aktører. Dette har produktionsselskabet tillige garanteret over for DR.

DR har endvidere oplyst, at DR har betalt fuld pris for programmet sammenlignet med tilsvarende programmer produceret såvel eksternt som internt.

I den forbindelse har DR oplyst prisen for programmet til Radio- og tv-nævnet men anmodet om, at denne holdes fortrolig, jf. Radio- og fjernsynslovens § 86.

Endelig oplyser DR om forløbet, at programmet blev udarbejdet i samarbejde mellem DR2 og produktionsselskabet Complot. DR2 valgte bevidst at vinkle programmet anderledes, eftersom der allerede findes mange programmer om svineproduktion med en opklarende eller kritisk vinkel.

Til brug for Radio- og tv-nævnets behandling af sagen, navnlig med henblik på en vurdering af, om Søren Gades medvirken i programmet og særligt hans rolle i tilrettelæggelsen heraf, udgør et indirekte tilskud til finansieringen af DR's programvirksomhed, jf. definitionen af sponsorering i reklamebekendtgørelsens § 24, blev sagen sendt i supplerende høring.

DR anfører i supplerende høringssvar af 4. april 2014 om tilrettelæggelsen af programmet, at der i løbet af programmets planlægning har været en udveksling af idéer og informationer omkring oplagte emner til programmet, i hvilken både Søren Gade og Thomas Rode har deltaget. Imidlertid har hverken Søren Gade eller Landbrug og Fødevarer haft bestemmende indflydelse på valg af temaer, locations eller medvirkende i programmet. De har endvidere ikke haft krav på helt eller delvist gennemsyn, redigering eller godkendelse af programmet.

DR finder på denne baggrund, at Søren Gade udelukkende har en værtsrolle i programmet, samt at han ikke kan siges at have deltaget i tilrettelæggelsen.

DR oplyser i relation til spørgsmålet om honorering af de medvirkende, at det beror på en konkret vurdering, hvorvidt de medvirkende i forskellige programmer honoreres. Værter fra nogle erhverv vil modtage honorar f.eks. som kompensation for tabt arbejdsfortjeneste, mens værtsopgaven i et tv-program for andre typer af værter vil være en del af deres sædvanlige virke.

DR oplyser, at Søren Gade ikke har modtaget honorar. Programmets anden vært, Thomas Rode, har derimod modtaget et honorar.

DR anfører, at dette skyldes, at det er en del af Søren Gades arbejdsopgaver at være Landbrug og Fødevarers ansigt udadtil og repræsentere organisationen i offentlige sammenhænge, herunder at optræde i tv. Da Søren Gade sædvanligvis medvirker gratis i denne type opgaver, har produktionsselskabet og dermed DR ikke "sparet" et honorar.

Hvad angår medværten, Thomas Rode, anfører DR, at det ikke er en del af kokkens normale arbejdsopgaver at rejse rundt i landet og besøge svinefarme. Dermed lider kokken et indtægtstab i de dage, hvor programmet filmes, hvorfor han modtager et honorar.

På denne baggrund finder DR ikke, at der foreligger sponsorering i form af et indirekte tilskud til programvirksomheden.

Radio- og tv-nævnets vurdering
Radio- og tv-nævnet har i henhold til § 44, nr. 1, i lov om radio- og fjernsynsvirksomhed, jf. lovbekendtgørelse nr. 255 af 20. marts 2014, på sit møde den 30. april 2014 behandlet sagen og skal udtale:

Sponsorerede programmer kan ikke indgå i DR's programvirksomhed, jf. § 25, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 801 af 21. juni 2013 om reklamer og sponsorering m.v. af programmer i radio, fjernsyn og on-demand audiovisuelle medietjenester samt indgåelse af partnerskaber (reklamebekendtgørelsen). Dette gælder for programmer, hvorom der er indgået eller forlænget aftale om sponsorering efter bekendtgørelsens ikrafttræden den 1. juli 2013.

I reklamebekendtgørelsens § 24 defineres sponsorering af programmer således:

"Ved sponsorering af programmer forstås enhver form for ydelse af direkte eller indirekte tilskud til finansieringen af programmer i radio, fjernsyn og on demand-audiovisuelle medietjenester fra en fysisk eller juridisk person, der ikke selv udøver programvirksomhed ved udsendelse, udbud eller produktion af programmer i radio, fjernsyn eller on demand-audiovisuelle medietjenester, film, fonogrammer m.v., med henblik på at fremme den pågældendes navn, logo, image, aktiviteter eller produkter".

Sponsoreringsbegrebet omfatter dermed både direkte og indirekte tilskud til finansieringen af programvirksomhed. Hvor et direkte tilskud til finansieringen oftest vil være et pengebeløb, kan det indirekte tilskud eksempelvis bestå i vederlagsfrie leverancer af indhold til programvirksomheden.

DR har ifølge det oplyste betalt fuld pris for programmet. Ligeledes oplyser DR, at programmet hverken er sponsoreret af Landbrug og Fødevarer eller af andre aktører, hvilket produktionsselskabet tillige garanterer.

Radio- og tv-nævnet finder på denne baggrund ikke, at der foreligger sponsorering i form af direkte tilskud til DR's programvirksomhed.

Det kan herefter overvejes, om Sørens Gades vederlagsfri medvirken i programmet udgør et indirekte tilskud til finansieringen af DR's programvirksomhed.

DR oplyser, at det er kutyme i branchen at honorere medvirkende, der ikke har optræden i tv som en del af deres sædvanlige arbejdsopgaver, og som derfor muligvis vil miste arbejdsfortjeneste ved at medvirke. Omvendt vil medvirkende ikke blive honoreret, hvis det er en del af deres sædvanlige virke at skulle optræde i tv.

Som direktør for en interesseorganisation er det en sædvanlig arbejdsopgave at stille sin person vederlagsfrit til rådighed, f.eks. ved at medvirke i forskellige tv-udsendelser, interviews mv.

Radio- og tv-nævnet finder på denne baggrund ikke, at Søren Gades vederlagsfri medvirken i programmet udgør et indirekte tilskud til finansieringen af DR's programvirksomhed, jf. definitionen på sponsorering i § 24 i reklamebekendtgørelsen. Programmet er således ikke i strid med § 25, stk. 1, i reklamebekendtgørelsen.

Endelig skal det overvejes, om programmet er i strid med reglerne om skjult reklame for interesseorganisationen Landbrug og Fødevarer, jf. § 2, stk. 1, i reklamebekendtgørelsen, ifølge hvilken reklamer klart skal kunne identificeres som sådanne, således at de i indhold og præsentation adskiller sig fra ordinære programmer.

Reklamer, der udsendes i strid med reglerne, udgør skjult reklame.

Det fremgår af Radio- og tv-nævnets praksis på området, som er baseret på reglerne herom i artikel 1, litra j), i direktiv 2010/13/EU, at præsentationer i ord eller billeder af varer eller tjenesteydelser m.v. udgør skjult reklame, når denne fra medietjenesteudbyderen er ment som en reklame og vil kunne vildlede offentligheden med hensyn til sin art. Eftersom det kan være svært at afgøre, om en given henvisning m.v. er tilsigtet, er det i henhold til Kommissionens fortolkningsmeddelelse 2004/C 102/02 om visse aspekter ved bestemmelserne i direktivet om "Fjernsyn uden grænser"[1], berettiget at anvende kriteriet "uberettiget fremhævelse". I den konkrete vurdering kan der således lægges vægt på, om en fremhævelse af en vare

[1] Direktiv 89/552/EØF, som senere ændret ved direktiv 2010/13/EU om audiovisuelle medietjenester.

eller tjenesteydelse m.v. er berettiget under hensyntagen til udsendelsens redaktionelle indhold. At en vare f.eks. fremhæves uden berettigelse i forhold til udsendelsens redaktionelle indhold eller på grund af en påvirkning, som det redaktionelle indhold er blevet udsat for i kommercielt øjemed tyder på, at der foreligger skjult reklame.

Spørgsmålet er derfor, om der er sket en fremhævelse af Landbrug og Fødevarer.

Landbrug og Fødevarer indgår udelukkende i begyndelsen af programmet, hvor organisationen nævnes som et led i præsentationen af Søren Gade og herudover danner den fysiske ramme for det indledende interview med ham. I den forbindelse ser seerne organisationens kantine og et af dens lokaler.

Der forekommer ingen øvrige fremhævelser af Landbrug og Fødevarer i resten af programmet, og der vises ingen logoer el.lign.

Direktøren for Landbrug og Fødevarer, Søren Gade, er imidlertid hovedperson i et program om svineproduktion, hvor han flere steder giver udtryk for holdninger og synspunkter, som organisationen deler og tillige ønsker at fremme. På denne baggrund finder Radio- og tv-nævnet, at der sker en fremhævelse af Landbrug og Fødevarer gennem direktørens rolle som hovedperson i programmet.

Herefter er spørgsmålet, om fremhævelsen er berettiget under hensyntagen til programmets redaktionelle formål.

Programmet "Hele Svineriet" handler primært om svineproduktion. I den forbindelse har DR valgt at lade direktøren for Landbrug og Fødevarer medvirke. Radio- og tv-nævnet finder, at der er den fornødne redaktionelle sammenhæng mellem direktørens medvirken og programmets tema og øvrige indhold. Programmet indeholder således ikke skjult reklame for Landbrug og Fødevarer i strid med reglerne herom.

DR skriver på bl.a. sin "fejl og fakta"-side, at programmets præmis ikke har været tilstrækkeligt klart, samt at DR kunne have matchet de medvirkende anderledes og således have vægtet balancen bedre. På denne baggrund har DR valgt ikke at genudsende programmet og at fjerne det fra dr.dk/tv.

Det ligger udenfor Radio- og tv-nævnets kompetence at træffe afgørelse om indholdet af de konkrete programmer, der vises på DR, herunder om udøvelsen af public service-virksomheden sker efter principperne i radio- og fjernsynslovens § 10, der bl.a. andet foreskriver, at der ved informationsformidlingen skal lægges vægt på saglighed og upartiskhed.

DR's bestyrelse har det overordnede programansvar og ansvaret for, at de bestemmelser om institutionens virksomhed, der er fastsat i medfør af loven, overholdes, jf. radio- og fjernsynslovens § 17, stk. 1.

På baggrund af ovenstående har Radio- og tv-nævnet truffet følgende

AFGØRELSE:

Programmet "Hele Svineriet" vist på DR2 den 16. november 2013 er ikke sponsoreret af Landbrug og Fødevarer i strid med § 25, stk. 1, i reklamebekendtgørelsen, og indeholder ikke skjult reklame for Landbrug og Fødevarer i strid med § 2, stk. 1, i reklamebekendtgørelsen.

Mads Bryde Andersen
Formand

/Louise Nygaard Andersen
Nævnssekretær

Kopi sendt til:
Knud Haugmark